

Datum
2020-11-06Diarienummer
KS-2020/2153.109Handläggare
Björn Rosborg
08-535 302 09
Bjorn.Rosborg@huddinge.se

Kommunstyrelsen

En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54) – svar på remiss från Justitiedepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Bifogad skrivelse till kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 november 2020, bilaga 1, överlämnas till Justitiedepartementet som Huddinge kommuns yttrande över betänkandet *En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)*.

Sammanfattning

Betänkandet ”En långsiktigt hållbar migrationspolitik” har inkommit från Justitiedepartementet för yttrande. Migrationskommittén har haft i uppdrag att utforma den framtida svenska migrationspolitiken i syfte att fastställa en ordning som är långsiktigt hållbar. Utgångspunkten har varit att migrationspolitiken ska vara human, rättssäker och effektiv.

Ärendet har på grund av tidsskäl samberetts mellan kommunstyrelsens förvaltning och gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen.

Mot bakgrund av att migrationen under senare år kännetecknats av tillfällig lagstiftning som förlängts och reviderats i delar samt tillfälliga åtgärder för att hantera vissa grupper, anser kommunstyrelsens förvaltning att det är bra med författningsförslag som gör migrationslagstiftningen mindre komplex då ett ordnat mottagande underlättar integrationen i samhället.

Förvaltningen gör bedömningen att antalet asylsökande och anhöriginvandrare med betänkandets förslag blir lägre än vid en återgång till en oförändrad utlänningslag, men att förslaget i relation till det tillfälliga regelverk som för närvarande gäller har en begränsad effekt.

Förvaltningen anser att betänkandets förslag riskerar att innebära ökade kostnader för kommunerna i form av undervisning och stödåtgärder, men att tuffare krav på försörjning och integration innebär bättre förutsättningar för kommunerna att långsiktigt hantera flyktingmottagandet.

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 HuddingeBesök
Kommunalvägen 28

Tfn vxl 08-535 300 00

huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se

Nuvarande lagstiftning och antal uppehållstillstånd

Den tillfälliga lagen begränsar asylsökandes möjligheter att få uppehållstillstånd i Sverige bland annat genom att ta bort vissa skyddsgrunder. Lagen infördes 20 juli 2016 och skulle gälla till och med den 19 juli 2019. Riksdagen fattade beslut den 18 juli 2019 om att förlänga lagen. Lagen träder ur kraft den 19 juli 2021.

Enligt betänkandet uppgick beviljade uppehållstillstånd för kategorin Asylskäl år 2019 till 19 201 personer och för anhöriga (till de med asylskäl och övriga personer) till 31 812 personer. Statistik från Migrationsverket visar att totalt 119 577 personer fick uppehållstillstånd i Sverige 2019. Av dessa var familjeanknytning den vanligaste typen av uppehållstillstånd, följt av uppehållstillstånd av arbetsmarknadsskäl och därefter asyl.

Beskrivning av ärendet

Migrationskommittén har haft i uppdrag att utforma den framtida svenska migrationspolitiken i syfte att fastställa en ordning som är långsiktigt hållbar. Utgångspunkten har varit att migrationspolitiken ska vara human, rättssäker och effektiv. Föreslagna författningsändringarna ska träda i kraft den 20 juli 2021. Nedan en sammanfattning av betänkandets förslag:

Upphållstillståndens längd

- Upphållstillstånd för skyddsbehövande ska som huvudregel vara tidsbegränsat vid det första beslutstillfället.
- Det första uppehållstillstånd som beviljas en flykting ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Ska ett nytt uppehållstillstånd beviljas en flykting ska även det vara tidsbegränsat.
- Det första uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande ska vara tidsbegränsat och gälla i 13 månader och om ett nytt beviljas ska även det vara tidsbegränsat.
- Arbetstillstånd får beviljas för skyddsbehövande som får tidsbegränsade uppehållstillstånd och det krävs ingen förändrad lagstiftning avseende detta.

Permanent uppehållstillstånd

- Permanent uppehållstillstånd ska endast få beviljas om utlänningen uppfyller krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap, kan försörja sig och det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamheter. Ett permanent uppehållstillstånd förutsätter att utlänningen haft tidsbegränsade uppehållstillstånd i Sverige i minst tre år.
- Barn och personer som har rätt att uppbära allmän pension eller garantipension ska vara undantagna från de uppställda kraven vad gäller kunskapskrav och försörjning.
- En ansökan om permanent uppehållstillstånd ska endast kunna göras i samband med att Migrationsverket ska pröva om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska förlängas.

Anhöriginvandring

- Om en utlänning har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och denne har välgrundade utsikter att beviljas ett varaktigt uppehållstillstånd, ska uppehållstillstånd ges till
 - en utlänning som är make eller sambo till utlänningen,
 - ett utländskt ogift barn till utlänningen,
 - ett utländskt ogift barn som har en förälder som är gift eller sambo med utlänningen, och
 - en utlänning som på något annat sätt än ovan är nära anhörig till utlänningen.
- Upphållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en utlänning som beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.
- Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat.
- Upphållstillstånd ska få vägras
 - en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller
 - ett utländskt barn som är ogift och har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverigeom någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Försörjningskrav vid anhöriginvandring

- Som huvudregeln ska försörjningskrav ställas som villkor för uppehållstillstånd på grund av anknytning.
- Försörjningskravet ska innebära ett krav på att anknytningspersonen ska kunna försörja både sig själv och den anhörige och ha en bostad.
- Försörjningskravet ska dock inte gälla om
 - anknytningspersonen är ett barn,
 - sökanden är ett barn som har fötts i Sverige och den som barnet åberopar anknytning till är förälder till barnet och sammanbor med barnet i Sverige,
 - om anknytningspersonen är medborgare i Sverige, annan EES-stat, Schweiz eller Förenade kungariket och sökanden är dennes make/maka eller sambo.
- Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande ska försörjningskravet gälla endast om

Datum
2020-11-06Diarienummer
KS-2020/2153.109

- ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd som eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,
 - familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har särskild anknytning till, eller
 - utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det är oklart om förhållandet är väl etablerat.
- Om det föreligger synnerliga skäl ska inte något försörjningskrav ställas.

Upphållstillstånd på grund av humanitära skäl

- Om uppehållstillstånd inte kan beviljas på annan grund, ska tillstånd få beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns synnerligen ömmande omständigheter.
- Ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av synnerligen ömmande omständigheter ska vara tidsbegränsat och gälla i 13 månader.
- Om ett nytt uppehållstillstånd av synnerligen ömmande omständigheter ska beviljas ska även det vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Övriga ändringar i utlänningslagen m.m.

- Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning på grund av hinder mot verkställighet ska vara tidsbegränsat och gälla i maximalt 13 månader. För det fall att verkställighetshindret har sin grund i att sökanden har flyktingskäl ska tillståndstiden bestämmas till tre år.
- Ett permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas om verkställighetshindret är bestående och vissa krav är uppfyllda och en ansökan om permanent uppehållstillstånd kan göras tidigast efter tre år med uppehållstillstånd.
- För att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige och därmed få ett permanent uppehållstillstånd ska krävas att sökanden uppfyller de krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap samt vandel som krävs för att beviljas ett sådant uppehållstillstånd samt försörjningskrav.
- Det ska införas en möjlighet att beviljas svenskt medborgarskap för en utlänning, som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, på grund av skyddsbehov, synnerligen ömmande omständigheter eller verkställighetshinder eller på grund av anknytning till en sådan person, om han eller hon har fötts i Sverige eller sedan födseln är statslös.

Betänkandets bedömning av konsekvenser för kommunerna

Utöver utgifter som ersätts av staten uppstår migrations- och integrationsrelaterade kostnader i kommunerna även när det gäller allmän kommunal verksamhet som behöver utvecklas eller förändras på grund av befolkningstillskottet. Kostnader för kommuner som uppstår till följd av

migrationen bedöms på sikt minska eftersom kommitténs förslag kommer att leda till ett lägre antal nyanlända än nuvarande lagstiftning.

Nya kostnader kan dock komma att uppstå till följd av betänkandets förslag att språk- och samhällskunskapskrav ska införas för permanenta uppehållstillstånd.

Beredning av ärendet

Yttrandet avseende betänkandet ”En långsiktigt hållbar migrationspolitik” från Justitiedepartementet har på grund av tidsskäl inte kunnat gå på remiss i kommunen utan har tagits fram genom en samberedning mellan kommunstyrelsens förvaltning och gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen.

Förvaltningens synpunkter

Mot bakgrund av att migrationen under senare år kännetecknats av tillfällig lagstiftning som förlängts och reviderats i delar samt tillfälliga åtgärder för att hantera vissa grupper, anser kommunstyrelsens förvaltning att det är bra med författningsförslag som gör migrationslagstiftningen mindre komplex då ett ordnat mottagande underlättar integrationen i samhället.

Förvaltningen gör bedömningen att antalet asylsökande och anhöriginvandrare med betänkandets förslag blir lägre än vid en återgång till en oförändrad utlänningslag, men att förslaget i relation till det tillfälliga regelverk som för närvarande gäller har en begränsad effekt.

Huddinge kommuns erfarenheter under den period som den tillfälliga lagstiftningen har gällt är att mottagandet utmärks av att det finns två grupper nyanlända med skilda förutsättningar avseende sin etableringssituation. Dels de vidarebosatta – s.k. kvotflyktingar – för vilka det permanenta uppehållstillstånden ger en trygghet men där ohälsa och funktionsnedsättningar kan vara ett hinder för snabb etablering. Dels de med tidsbegränsade uppehållstillstånd där stressen det genererar ofta bidrar till psykisk ohälsa och svårigheter att etablera sig.

När det gäller språk- och samhällskunskapskraven som redovisas i betänkandet föreslås att dessa kopplas till befintlig undervisning i ”Svenska för invandrare” respektive samhällsorientering. Betänkandets bedömning är att den kostnadsökning som uppkommer till följd av detta enbart härrör från ett större antal deltagare. I ljuset av de erfarenheter Huddinge kommun har haft under senare år och som redovisats ovan finns skäl att reflektera över om inte den nya målgruppen för utbildningen kräver mer resurser än den befintliga.

Förvaltningen anser att betänkandets förslag riskerar att innebära ökade kostnader för kommunerna i form av undervisning och stödåtgärder, men att tuffare krav på försörjning och integration innebär bättre förutsättningar för kommunerna att långsiktigt hantera flyktingmottagandet.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Remissyttrandet i sig genererar inga kostnader eller andra följder för kommunen, men görs de författningsändringar som föreslås i remissen kommer det att få ovan beskrivna ekonomiska och juridiska konsekvenser.

Datum
2020-11-06

Diarienummer
KS-2020/2153.109

Camilla Broo
Kommundirektör

Patrik Forshage
Biträdande kommundirektör

Bilagor

Bilaga 1. Yttrande till Justitiedepartementet

Bilaga 2. Betänkandet ”En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)”.

<https://www.regeringen.se/4a64ee/contentassets/e2daabe77da2466092f6ac6831a5370a/en-langsiktigt-hallbar-migrationspolitik-sou-2020-54.pdf>

Beslutet ska skickas till

Justitiedepartementet
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden